

GEHEIM

5 juni 1969

ind
[Handwritten signature]
4
[Handwritten mark]

Land:	Midden-Oosten
Onderwerp:	Indrukken van een verblijf in Israël.
Referenties:	
Datum van waarneming:	Midden mei 1969
Bron:	Betrouwbaar, met goede kontakten in israëlische politieke kringen.
Opmerkingen:	Dit bericht is uitsluitend bestemd voor gebruik ten Departemente.
Bijlagen:	
Mede Verzonden aan:	De Minister van Buitenlandse Zaken.

Zijner Excellentie
de Minister-President
Plein 1813, no. 4
's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

MIDDEN-OOSTENIndrukken van een verblijf in Israël.

De toestand, zoals die na de zesdaagse oorlog geworden is, heeft een ongunstige invloed gehad op Israëls economische positie, terwijl de politieke relatie met de buurlanden eveneens constant achteruit is gegaan. Allereerst enige opmerkingen over de economie; daarna over de buitenlandse politiek.

Men moet zich niet laten misleiden door Israëls hoog, economisch groeipercentage. Vooral de militaire inspanning, is daar de oorzaak van. Dat groeipercentage bedraagt op het ogenblik 11 en volgens sommigen zelfs 14 procent.

Het is van enig voordeel voor Israëls economie, dat men er - door de verovering van de west-oever, een aantal consumenten bij heeft gekregen. De economische regeling t.a.v. dat gebied is als volgt:

Industrie-producten van het oude Israël kunnen naar de west-oever worden uitgevoerd. De landbouw-produkten van de west-oever weert men echter van de oude Israëlische markt (concurrentie). Daarom mogen die naar Jordanië geëxporteerd worden, maar die uitvoer is technisch moeilijk, o.a. door de schietpartijen. Officieel mogen grondstoffen van Jordanië naar de west-oever (geen industrie-producten), maar van dat oost-west verkeer komt niet veel terecht.

Volgens het Israëlische Ministerie van Buitenlandse Zaken, heeft het land dermate een tekort aan werkkrachten, dat 15.000 Arabieren van de west-oever werk gevonden hebben in het oude Israël.

Enkele opvallende trekken van de toestand: "deficit-financiering"; hoge belastingen; een derde van de begroting voor defensie; geen werklozen en een ontstellend groot tekort op de handelsbalans. Dat tekort van 800 miljoen dollar wordt zoveel mogelijk opgevangen door massale hulp uit het buitenland. Zo verwacht men

GEHEIM

in 1969 van de Joden in het buitenland 190 miljoen dollar te incasseren. Dit nog afgezien van de Israël-obligaties, het voedsel uit Amerika, het "smartegeld" uit Duitsland, de kans op een lening van de Wereldbank en een buitenlandse investering van 60 miljoen dollar.

Er zijn vier grote factoren, die het voor Israël economisch moeilijk maken:

- a.) Dit is in zekere zin een ontwikkelingsland (waar geld bij moet)
- b.) De immigratie kost veel (er komen per jaar 35.000 mensen binnen, terwijl er gemiddeld 10.000 vertrekken),
- c.) De defensie-uitgaven zijn zeer gestegen.
- d.) Het belangrijkste: men is zonder achterland en daarom economisch geïsoleerd. Vandaar dat men bidt en smeekt om enigerlei speciale relatie tot de E.E.G. De "normale" oplossing zou zijn: economisch verkeer met de Arabische staten, maar de politieke toestand sluit die oplossing op dit moment natuurlijk uit.

Wat die politieke relatie met de buurlanden betreft: de indruk bestaat, dat de overgrote meerderheid van de Israëli geen enkel vertrouwen heeft in Arabische leiders als HUSSEIN en NASSER. Vooral in NASSER ziet men de grote vijand, die Israël nooit zou willen erkennen en die zich in feite alleen maar voorbereidt op Israëls vernietiging. De populariteit van DAYAN is groot en het is een uitzondering, wanneer men bezwaren hoort tegen de "harde lijn" van mevrouw MEIR, die eventuele voorstellen van de Grote Vier a priori niet eens in overweging wil nemen. Vrijwel iedereen in Israël wenst Oost-Jeruzalem en de Hoogten van Golan permanent te behouden en - zolang de Arabieren directe onderhandelingen weigeren - is er ook geen sprake van, dat Israël de rest van de bezette gebieden prijsgeeft. Volgens Israëls interpretatie willen de Russen eerst een terugtrekken tot de grenzen van 4 juni 1967 en pas daarna verder zien. In feite lijkt het echter niet uitgesloten, dat de Grote Vier genuanceerder suggesties naar voren zullen brengen.

Wat de oude stad Jeruzalem betreft: die is zozeer een symbool voor de Joden van hun vrijheid en terugkeer naar hun oude land, dat men zich moeilijk kan voorstellen, dat bijvoorbeeld internationalisatie ooit door de Israëli aanvaard zou worden.

Volgens Mevrouw MEIR is Israëls enige hoop: mislukking van

GEHEIM

de actie van de Grote Vier en dan een bekering van de Arabieren, zodat zij eieren voor hun geld kiezen en gaan onderhandelen. Met betrekking tot Israëls houding t.a.v. Libanon werd het volgende vernomen:

Tot nu toe kon het kleine Libanese leger wel voorkomen, dat fedayeen vanuit Libanon al te agressief werden tegen Israël. (Men wilde Israël niet provoceren). Omstreeks 23 april werd het echter duidelijk, dat Syrië een groep van de e-Sa'eka guerillastrijders naar Zuid-Libanon had laten gaan. Zegsman noemde het nogal ongeloofwaardig hoge getal van 2.000. Syrië had daarvoor twee redenen:

- a. Men ondernam iets tegen Israël zonder zelf gevaar te lopen.
- b. Men maakte het het gehate Libanon lastig.

Zegsman verwachtte, dat het Libanese legertje de zaak meester zou blijven. Voor Israël is het het meest aantrekkelijk, indien de Libanese "establishment" aan het bewind blijft. Zou Israël represailles moeten of willen nemen tegen fedayeen in Zuid-Libanon, dan verkiest deze zegsman beschieting boven bezetting (zoals nu dus op de oost-oever gebeurt). Maar elk ingrijpen tegen Zuid-Libanon zou tot gevolg hebben, dat een deel van de Arabische bevolking naar Beiroet zou trekken en dat zou (ten nadele van Israël) de stabiliteit van het regime aldaar niet bevorderen.

De arabische vluchtelingen, de Palestijnen die vooral in Libanon en Jordanië zijn ondergebracht, vormen een groot probleem bij een eventuele vreedzame regeling. De Verenigde Naties heeft voor hen altijd geëist een optie tussen terugkeer en schade-vergoeding. Volgens Mevrouw MEIR is er echter van terugkeer geen sprake. Israël was bereid om het vluchtelingen-probleem te helpen oplossen "in the area", maar zij was vierkant tegen het binnenlaten van wat zij noemde "een vijfde colonne".

Men moet in dit verband nooit uit het oog verliezen, dat Israël gesticht is als een Joodse staat. Volgens Zionisten kan alleen in zulk een staat een Jood volledig Jood zijn. Dat sluit een kleine minderheid van Arabieren zo nodig niet uit, maar altijd zal er beduchtheid bestaan tegen een zuiver wereldlijke staat, waarin eventueel Arabieren de meerderheid kunnen vormen.

In Oost-Jeruzalem, in Ramallah en Nablus zijn uitvoerige gesprekken gevoerd met Arabieren, die onder de bezetting leefden.

Niet-Arabisch, maar levend in Arabisch milieu was zuster Angelina, een duitse non, die directrice is van het bekende, door Duitsers betaalde Schmidt-college voor Arabische meisjes. Haar school functioneerde ongeveer normaal. Het verschil met vroeger was, dat er geen meisjes meer kwamen uit Amman of uit de buurlanden. Daarentegen had zij nu meer locale leerlingen, want veel Arabische onderwijzers in Oost-Jeruzalem waren in staking gegaan, toen de Israëli eisten dat ze hun leerprogramma en hun boeken zouden veranderen. Het Schmidt-college heeft echter zijn onafhankelijke positie kunnen behouden.

Oost-Jeruzalem is, zoals bekend, geannexeerd en niet bezet. Vandaar, dat de Joodse maatregelen daar verder gaan dan bijvoorbeeld op de west-oever. Daar zijn de scholen opengebleven. Men kwam daar tot een compromis, waarbij bepaalde passages uit Arabische leerboeken verwijderd moesten worden.

Dr. ANWAR NUSSEIBEH, oud-ambassadeur van Jordanië in Londen en Den Haag leeft werkloos in het oostelijk deel van de stad. Als advocaat heeft hij niets te doen. De arabische gerechtshoven en banken in de stad functioneren niet meer. Hij vertelde, dat op de west-oever in het algemeen de rechterlijke macht er de brui aan heeft gegeven. Een groot deel van de rechters en advocaten wenst hun ambt onder de bezetting niet uit te oefenen.

Spreker karakteriseerde de bezetting als onrechtvaardig, maar hij was van oordeel, dat het regime zachter was dan dat van de Duitse bezetter in Europa. Althans tot nu toe, zo zei hij. Hij had een groei van het verzet waargenomen tot omstreeks februari 1969. Na de bomaanslagen hadden de Israëli zeer fors ingegrepen. Dat had tot effect gehad, dat het verzet - tijdelijk, volgens hem - wat gekalmeerd was.

De Arabieren waren zijns inziens zeer bemoedigd door het optreden van de fedayeen. Die verzetsbeweging gaf "a sense of destiny".

Volgens spreker staan de Israëli er daarom zo op, directe onderhandelingen te voeren, omdat ze hopen daarbij meer in de wacht te kunnen slepen dan bij een regeling volgens de bekende V.N.-resolutie.

In Ramallah is gesproken met AREF EL-AREF, de nog zeer vitale, 77 jaar oude ex-burgemeester van Jordaan's Jeruzalem. Hij is een bekend en conscientieus historicus en hij verstrekt gedetailleerde inlichtingen over de oorzaken van de vlucht van de Palestijnse Arabieren in 1948 en 1967.

In beide gevallen was de motivering: pressies en paniek beide. Hoe moeilijk het is, de waarheid te ontdekken kan het volgende illustreren:

AREF EL-AREF vertelde dat op 11 juni 1967 - na het staakt-het-vuren - Israëli'sche militairen drie dorpen bij Latrun met de grond gelijk hadden gemaakt (o.a. het uit de Bijbel bekende Emmaus: nu Amois).

Terug in Jeruzalem is bij officiële instanties geïnformeerd naar de juistheid hiervan. Toegegeven werd dat die soldaten een fout hadden gemaakt, maar zij hadden - uit eigen middelen - die dorpen daarna weer opgebouwd. Als men dit echter ter plaatse gaat onderzoeken treft men nog steeds ^{een} totale verwoesting aan; de bevolking gevlucht en geen sprake van wederopbouw.

AREF EL-AREF houdt een lijst bij van door de Israëli vernielde Arabische huizen. Op 5 april 1969 bedroeg zijn totaal 5.345 (1.830 bij Latrun alleen). De juistheid is niet controleerbaar.

In Nablus werd gesproken met een industrieel, die de economische toestand in de bezette gebieden slecht noemde (huizen vernield, 1 miljoen vierkante kilometer op west-oever onteigend, export moeilijk, etc.). Herhaaldelijk arrestaties. In de gevangenis van Nablus 700 gevangenen terwijl er plaats is voor 300. In Arabische kring hoort men herhaaldelijk verhalen over de foltering bij de verhoren. De Israëli ontkennen specifieke martelingen, maar geven wel toe, dat er "stevig" of "ruw" wordt opgetreden. Nooit echter is er voor zover bekend een politieke gevangene ter dood gebracht.

Dr. KADRI HAFEZ TUKAN, oud-minister van Buitenlandse Zaken, nu hoofd van een "college" in Nablus, vertelde, dat zijn leerlingen herhaaldelijk in de stad demonstreren. Zij, die worden opgepakt, krijgen een pak slaag.

Herhaaldelijk bleek uit gesprekken met de Arabische Palestijnen (in Jeruzalem en op de west-oever), dat Koning HUSSEIN niet in het

GEHEIM

minst populair is. Zij verwijten hem veronachtzaming van de Palestijnse groep en het Palestijnse gebied. ARAFAT is wél populair en NASSER heeft, wonderlijk genoeg, niet veel van zijn aureool verloren in deze streken.

Van militaire zijde in Israël wijst men o.a. op de volgende feiten: de vliegtuigen, die Egypte thans weer heeft (MIG 21 en Suchoi 7) kunnen - door de langer geworden afstand - maar heel even boven een belangrijk doel als Tel Aviv en Jeruzalem blijven. Hun vliegvelden liggen nu ver achter het Suez-kanaal. Egypte heeft weer evenveel vliegtuigen als in 1967; Syrië zelfs meer. Jordanië krijgt F 104's; men heeft een optie voor 50, maar dat is waarschijnlijk meer dan het land aan kan. Er zijn nog geen Egyptische vliegtuigen in Jordanië waargenomen. Waarschijnlijk wenst Koning HUSSEIN die daar niet. Een klein deel van de Iraakse troepen zou Jordanië verlaten hebben. Hun aantal zou nu ongeveer 15.000 zijn.

De Israëli zijn van mening, dat bij de Arabische luchtmachten training en onderhoud nog steeds te wensen overlaten. Daarom zegt hun aantal lang niet alles.

Er zouden nu meer Russische deskundigen in het Midden-Oosten zijn dan in 1967. In Egypte en Syrië samen schat men hun aantal op 3.000 en zelfs op bataljons-niveau zouden zij werkzaam zijn.

Verder zouden twee eskaders van Russische bomenwerpers en verkenningsvliegtuigen (met Egyptische kentekens) in Egypte gestationeerd zijn, voornamelijk om de zesde vloot in het oog te houden.

Egypte heeft weer evenveel tanks als in 1967. Vrijwel het hele Egyptische leger (5 tot 7 divisies) ligt thans achter het Kanaal. Dat leger zou echter niet sterk genoeg zijn voor een grote aanval. De Sowjet-Unie wenst kennelijk geen oorlog op grote schaal. De Israëli menen ook nog de sterkste partij te zijn indien zij het veroverde gebied zouden prijsgeven, maar in dat geval zouden hun verliezen - in een eventuele oorlog - groter zijn.

Voor de Israëli is het intussen wel moeilijker geworden verder Egypte in te trekken. Achter het Suez-kanaal zouden Egyptenaren (volgens Russisch systeem) vier linies achter elkaar hebben aangelegd.

GEHEIM

Het leger heeft enige hinder van de Al Fatah-strijders, die, op de patrouille-wegen ten westen van de Jordaan, mijnen proberen te leggen. Tachtig à honderdtwintig man van Al Fatah zouden dagelijks actief zijn.
